DOI: [10.32702/2307-2105-2022.2.81](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2022.2.81)

УДК 336.71

Я. А. Дроботя,
к. е. н., доцент, Полтавський державний аграрний університет, Україна
ORCID ID: 0000-0002-6716-4654
О. О. Дорошенко,
к.е.н., доцент,
Полтавський державний аграрний університет, Україна
ORCID ID: 0000-0003-1163-8635
А. С. Яременко,
здобувач ступеня вищої освіти магістр,
Полтавський державний аграрний університет, Україна
ORCID ID: 0000-0002-6245-4548

РИЗИК ЛІКВІДНОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

Ya. Drobotya
PhD in Economics, Associate Professor,
Poltava State Agrarian University, Ukraine
O. Doroshenko
PhD in Economics, Associate Professor,
Poltava State Agrarian University, Ukraine
A. Yaremenko
Master's student, Poltava State Agrarian University, Ukraine

LIQUIDITY RISK OF A COMMERCIAL BANK

У статті узагальнено сутність поняття «ліквідність банку» та подано власне тлумачення стосовно даного поняття. Обґрунтовано погляд на поняття «ризик ліквідності». Узагальнено чинники, що провокують ризик ліквідності на рівні комерційного банку з їх розподілом на систематичні та несистематичні чинники. В межах систематичних чинників узагальнено чинники опосередкованого і безпосереднього впливу на рівні світового господарства та на рівні держави. У складі систематичних чинників безпосереднього впливу, нами виділено також рівень потреб ринку в банківських послугах. Несистематичні чинники вважаємо за доцільне класифікувати за їх адміністративним та фінансовим важелем впливу на ризик ліквідності банку. Узагальнено підходи до управління ризиком ліквідності банку виділяючи зовнішнє управління – управління з боку НБУ та управлінські дії в межах окремо взятого комерційного банку – внутрішнє управління. В межах зовнішнього управління визначено цілі та інструменти управління. На рівні внутрішнього управління визначено напрямки (проактивне та реактивне управління) та стратегії управління ризиком ліквідності банку.

Liquidity for a bank institution is the bank's ability to operate effectively and efficiently during a

crisis in the bank system as a whole and in the national economy. It is also the ability to ensure the competitiveness and financial stability of the bank, to meet customers' needs for new bank products and services, and to guarantee the safety of customers' funds.

The problems of bank liquidity, liquidity risk within a bank and its management are not new. However, despite numerous scientific papers on this issue, in our opinion, the issue of liquidity risk management, especially the systematic and non-systematic components of this risk, remains unexplored. This makes the topicality of our paper. This question, in our opinion, requires in-depth research and is relevant not only for sole commercial banks, but also for their clients, the bank system and the country's economy as a whole.

The aim of the article is to study the essence of bank liquidity, liquidity risk, factors provoking this risk, and the system of management of this risk, focused on systematic and non-systematic components of liquidity risk for commercial bank.

The paper summarizes the essence of the concept of "bank liquidity" and gives our own interpretation of this concept. The concept of "liquidity risk" is substantiated. The factors provoking the risk of liquidity at the level of a commercial bank are generalized and their division into systematic and unsystematic is explained. Systematic factors include factors of the state. Among the systematic factors of direct influence we outline the level of market demand for bank services. Non-systematic factors are appropriately classified according to their administrative and financial impact on bank liquidity risk. The approaches to bank liquidity risk management are summarized, in particular, external management by the National Bank of Ukraine and internal management i.e. actions within a sole commercial bank. Objectives and instruments for external management are defined. At the level of internal management, directions (proactive and reactive management) and strategies for managing the bank's liquidity risk are defined.

Ключові слова: комерційний банк; ліквідність; ліквідність банку; ризик ліквідності банку; управління ризиком; управління ризиком ліквідності банку.

Key words: commercial bank; liquidity; bank liquidity; bank liquidity risk; risk management; bank liquidity risk management.

Постановка проблеми. Ліквідність для банківської установи – це власне спроможність банку до ефективної діяльності та функціонування в умовах кризи банківської системи в цілому та кризи в економіці країни, це також можливість до забезпечення конкурентоздатності, фінансової стійкості банку, задоволення потреб клієнтів у нових банківських продуктах та послугах, гарантія збереження коштів клієнтів банківської установи. Варто відзначити і синергійний ефект від ліквідності кожного окремого банку, який забезпечує ефективність, стабільність, фінансову стійкість, ліквідність, платоспроможність, надійність, банківської системи країни в цілому, а отже і здійснює вплив на ефективність економіки країни. Саме тому, вважаємо, що проблематика забезпечення ліквідності та управління ризиком ліквідності є важливою не лише для окремої банківської установи, а й для її клієнтів, банківської системи в цілому та країни, в межах якої дана банківська система функціонує, оскільки остання є кровоносною системою економіки країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання ліквідності комерційних банків є об'єктом наукових досліджень повсякчас. Так, зокрема дане питання досліджував в своїх працях ще Дж. М. Кейнс [7]. Серед іноземних класиків слід також відзначити праці П. С. Роуза [14]. В реаліях сучасного суспільства проблематика ліквідності банку та банківської системи досить комплексно та змістовно висвітлена в працях: С. Г. Арбузова, Ю. В. Колобова, С. В. Науменкова [1], О. Дзюблюк, В. Рудан [8], В. І. Міщенко, А. В. Сомика [16], І. М. Бурденка, Є. Є. Дмитрієва, Ю. С. Ребрика, Ю. С. Серпеніної [15], О. М. Христофорова, М. Т. Мінасян [16]. С. В. Безвух досліджував сутність ліквідності банків та фактори впливу на неї [2]. В. І. Шийко акцентував увагу на питанні оцінки управління ліквідністю комерційних банків [17]. В. В. Коваленко досліджував питання ризику ліквідності банку та управління ним [16]. Питання ліквідності банків розкриває законодавча база України [13].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проблематика ліквідності банку, ризику ліквідності в межах банку та управління ним, не є новою, однак, маючи численний науковий доробок з означеного питання, з нашого погляду, залишається відкритим питання управління ризиком ліквідності зосереджене на систематичній та несистематичній складовій цього ризику, що й обумовлює необхідність публікації. Саме це питання, на нашу думку, вимагає поглибленого дослідження і є

актуальним не лише для окремих комерційних банків, а й для її клієнтів, банківської системи вцілому та економіки країни.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження сутності ліквідності банку, ризику ліквідності, чинників, що провокують даний ризик та системи управління цим ризиком орієнтованої на систематичну і несистематичну складову ризику ліквідності для комерційного банку.

Виклад основного матеріалу. Банківські інституції на сьогодні – це невід’ємна складова будь-якої сучасної держави, будь це країна з високим рівнем розвитку, з середнім чи низьким. Нині вже складно уявити будь-які фінансові операції на макро- (рівень держави, рівень світового господарства) та на мікрорівні (рівень фізичної та юридичної особи) без функціонування комерційних банківських установ. Важливість комерційних банківських установ для світового господарства, держави, окремих юридичних та фізичних осіб провокує необхідність посиленого контролю діяльності комерційних банків. Саме тому в межах кожної держави світу на сьогодні управління діяльністю комерційного банку розпочинається на державному рівні (рівні центрального банку). Власне центральний банк здійснює управлінські дії шляхом формування правил діяльності, контролю та регулювання діяльності комерційних банків. Інструменти управління діяльністю комерційних банків на рівні центрального банку на сьогодні єдині у всьому світі, але, їх застосування, періодичність зміни цих інструментів, контролюючі функції центрального банку, що в сукупності формують політику центрального банку є різними в межах кожної із країн. Маючи різну політику та її ефективність центральні банки в усьому світі погоджуються з тим, що питання ліквідності банку та ризику спричиненого незбалансованою ліквідністю – одне із найважливіших питань в діяльності комерційного банку і банківської системи вцілому. Аналізуючи проблематику ліквідності банку та ризику, що спричиняє незбалансовану ліквідність слід розібратися з понятійним апаратом, адже управління ризиком ліквідності банку розпочинається з окреслення сутності ліквідності і ризику пов’язаного із незбалансованою ліквідністю з ціллю здійснення подальших управлінських дій. Варто відзначити, що погляди науковців стосовно ліквідності банку варіюють, в межах табл. 1 нами узагальнено основні із них.

Таблиця 1.
Підходи науковців до трактування сутності поняття «ліквідність банку»

Сутність підходу	Науковці, джерело
Підходи орієнтовані на наявності засобів для забезпечення ліквідності	
Ототожнення з високоліквідними активами, тобто з готівкою	Дж. Кейнс, [7]
Ототожнення з спроможністю до погашення зобов’язань банку	В. І. Міщенко, А. В. Сомик, [11]
Ототожнення з спроможністю до погашення зобов’язань банку за активними і пасивними операціями враховуючи строки та суми погашення розміщених активів і виконання зобов’язань та суми інших джерел і напрямів використання коштів	С. Г. Арбузов, [1], Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні, [13]
Ототожнення зі здатністю банку виконувати зобов’язання вчасно без значних втрат	С. Г. Арбузов, [1]
Ототожнення з часом який потрібен для виконання зобов’язань	О. В. Дзюблюк,
Ототожнення з ліквідністю балансу та запасом для погашення	В. Я. Рудан, [5]
Ототожнення з погашенням зобов’язань та спроможністю до розширення діяльності, операцій	І. В. Івасів, [6]
Ототожнення зі своєчасною здатністю до перетворення активів на готівку та мобілізації інших коштів для погашення зобов’язань	І. П. Косарева, Д. О. Крамська, [9]
Підхід орієнтований на джерелах надходження засобів забезпечення ліквідності	
Ототожнення з внутрішніми та зовнішніми джерелами банку стосовно покриття враховуючи вчасну потребу	С. В. Безвух, [2], П. С. Роуз, [14]
Підхід орієнтований на багаторівневій системі категорій	
Ліквідність банку як синергія з ієрархічною послідовністю між поняттями ліквідність банківської системи, ліквідність банку, ліквідність балансу, ліквідність активів і ліквідність пасивів	С. В. Безвух, [2], І. П. Косарева, Д. О. Крамська, [9]
Підхід орієнтований на захисті	
Ототожнення з базисом захищеності клієнтів у випадку виникнення необхідності банку погасити свої зобов’язання	М. Литвинюк, М. Демиденко, [10]

З нашого погляду, ліквідність банківської установи – ієрархічна ланка забезпечення ліквідності банківської системи, яка досягається шляхом забезпечення ліквідності балансу на основі збалансування активів і пасивів банку за їх ліквідністю для ефективної безперебійної роботи банку та задоволення потреб клієнтів.

Аналіз поглядів науковців на категорію «ліквідність банку» вказує на те, що більшість авторів окреслює підхід орієнтований на наявності засобів для забезпечення ліквідності.

Згідно інструкції НБУ ризик ліквідності - ризик недостатності надходжень грошових коштів для покриття їх відпливу, тобто ризику того, що банк не зможе розрахуватися в строк за власними зобов'язаннями у зв'язку з неможливістю за певних умов швидкої конверсії фінансових активів у платіжні засоби без суттєвих втрат [13].

З нашого погляду, ризик ліквідності банку – це одночасно і систематичний і несистематичний ризик банківської установи, спричинений недостатністю коштів для вчасного погашення зобов'язань банку за пасивними і активними операціями та розширення його активної діяльності. Ризик ліквідності банківської установи спровокований цілою низкою чинників. В межах табл. 2 нами узагальнено основні групи чинників, що провокують ризик ліквідності банківської установи. З табл. 2 видно, що ризик ліквідності – це ризик, який в більшій мірі залежить від зовнішніх чинників ніж від внутрішніх, однак, на відміну від суцільно систематичних ризиків, ризик ліквідності, який є одночасно як систематичним, так і несистематичним – це ризик, до якого банківська установа не лише пристосовується, а й впливає на нього через свої управлінські механізми. Ризик ліквідності є ризиком, котрий може виникнути як в результаті здійснення банком активних дій, так і пасивних (табл. 3).

Варто відзначити, що ризик ліквідності відносно діяльності банку перебуває у прямій залежності від структурованості кредитного і депозитного портфеля банку. Проблематика стосовно ліквідності коштів у банків виникає повсякчас, однак з ціллю уникнення або ж зменшення ризику ліквідності дану проблематику слід тримати на постійному управлінському та аналітичному контролі. Саме від того, які управлінські механізми застосовує комерційний банк, чи вчасним і ефективним є їх застосування і залежить мінімізація ризику ліквідності в межах банку. Вважаємо за доцільне акцентувати, що оскільки це не лише несистематичний ризик для банку, а й систематичний, то варто враховувати і управлінський вплив на цей ризик з боку центрального банку.

Таблиця 3.

Генерація ризику ліквідності банку в межах банківських операцій та джерела його подолання

Операції банку	Генерація ризику	Джерело подолання
Активні	1. Надання кредитів 2. Купівля цінних паперів 3. Пришвидшення руху активів у результаті диджиталізації	1. Продаж активів 2. Доходи від банківських послуг 3. Надходження коштів клієнтів від погашення кредитів 4. Формування ефективних диджиталізованих інновацій в межах активних операцій
Пасивні	1. Зняття коштів клієнтами з власних рахунків 2. Погашення заборгованості за позиками 3. Платежі до бюджету 4. Виплата дивідендів 5. Пришвидшення руху пасивів у результаті диджиталізації	1. Депозитне залучення 2. Позики банку 3. Операції репо 4. Емісія цінних паперів 5. Формування ефективних диджиталізованих інновацій в межах пасивних операцій

Джерело: узагальнено на основі [2, 3-5,8-12,15-17]

В межах рис. 1 нами узагальнено підходи стосовно управління ризиком ліквідності комерційного банку шляхом формування системи управління ризиком ліквідності комерційного банку акцентованої на систематичній та несистематичній складовій даного ризику.

Висновки. Проведене дослідження формує підстави до висновків, що ліквідність банку є ієрархічною ланкою у забезпеченні ліквідності банківської системи вцілому. Ризик ліквідності є досить вагомим не лише для комерційного банку, банківської системи, а й для клієнтів банківської установи та економіки держави вцілому, оскільки здійснює вплив на економічний стан окремих суб'єктів і держави загалом. Ризик ліквідності банку є систематичним та несистематичним ризиком діяльності банківської установи, на який впливає низка чинників, котрі варто розділити на базі їх систематичного та несистематичного впливу з більш детальним поділом в їх межах. Ефективність управління ліквідністю, а отже і ризиком ліквідності окремого комерційного банку складається із зовнішнього управління – управління з боку НБУ та внутрішнього управління – управлінських дій окремого комерційного банку.

Таблиця 2.

Чинники, що провокують ризик ліквідності комерційного банку

Систематичні (зовнішні) чинники	Несистематичні (внутрішні) чинники
Чинники опосередкованого впливу: 1) рівень світового господарства: а) світові кризи; б) стан світової економіки; в) розвиток ТНК; 2) рівень окремої держави: а) стан розвитку економіки; б) геополітичні чинники; в) наявність військових дій (втручання як в державу, так і державою); г) технологічні чинники; г) соціальні чинники	Рівень окремого комерційного банку: 1) нефінансові: а) ділова репутація комерційного банку; б) спеціалізація банківської установи або ж її відсутність; в) кваліфікація та досвід керівництва банку, управлінського персоналу та інших працівників банку; г) рівень ризикованості діяльності; г) ставлення керівництва банку та управлінського персоналу до ризику; д) організаційна структура банку, розподіл повноважень між структурними підрозділами; е) рівень банківського менеджменту та маркетингу; 2) фінансові: а) обсяги діяльності банківської установи; б) обсяги і достатність капіталу; в) фінансовий стан банківської установи; г) структурованість, збалансованість і диверсифікація активів і пасивів банку та їх динамічний розвиток; г) якість активів (кредитного, інвестиційного портфелів, портфелів цінних паперів); д) якість пасивів (депозитного портфеля) та стан позабалансових вимог і зобов'язань; е) політика банку відносно залежності від зовнішніх запозичень та джерел їх походження; є) політика банку відносно дотримання нормативів ліквідності банку; ж) вибір банком стратегії стосовно управління ліквідністю банку; з) диджиталізація у наданні банківських послуг конкретної банківської установи; и) розвиток нових диджиталізованих банківських продуктів та послуг; і) операційні витрати і доходи банку; ї) виплата дивідендів акціонерам банку
Чинники безпосереднього впливу: 1) рівень світового господарства: а) стан втручання високорозвинутих держав чи міжнародних організацій в банківську систему на світовому рівні та на рівні окремих держав; б) розвиток світової банківської системи, фінансових ринків загалом і міжбанківських, банківських ринків зокрема та їх інфраструктури; в) розвиток ТНБ та їх конкурування з комерційними банками; г) диджиталізація всіх процесів та явищ на рівні світового господарства; г) стан інтеграції банківської системи на світовому рівні; д) коливання процентних ставок на фінансових, страхових, міжбанківських, банківських ринках; 2) рівень окремої держави: а) стан розвитку банківської системи держави, її інфраструктури, стабільність банківської системи, розвиток та стабільність міжбанківського ринку; б) можливість отримання пільгового кредитування від міжнародних фінансових організацій та банків; в) рівень регулювання діяльності банків з боку держави та центрального банку; г) грошово-кредитна політика центрального банку; г) підтримка банківської системи з боку держави; д) діяльність банків з іноземним капіталом; е) рівень банківської конкуренції; є) рівень інфляції; ж) обсяги ВВП; з) диджиталізація всіх процесів та явищ на рівні держави; и) коливання процентних ставок на фінансових, страхових, банківських ринках в межах держави; і) податкове навантаження в державі на банківські установи; 3) рівень потреб ринку у банківських послугах: а) потреби клієнтів банківського ринку в тих чи інших банківських послугах; б) загальний рівень фінансової грамотності клієнтів банківського ринку; в) фінансова стабільність фізичних та юридичних осіб; г) довіра до банківської системи; г) податкове навантаження в державі на клієнтів банку	

Джерело: узагальнено автором на основі [2, 4, 8, 9, 14, 15]

Рис. 1. Система управління ризиком ліквідності банку орієнтована на систематичну та несистематичну складову

Джерело: узагальнено на основі [2, 3-5,8-12,15-17]

Список використаних джерел.

1. Арбузов С.Г., Колобов Ю. В., Міщенко В. І., Науменкова С. В. Банківська енциклопедія. К.: Центр наукових досліджень Національного банку України: Знання, 2011. 504 с.
2. Безвух С. В. Ліквідність банку: сутність та фактори впливу. *Ефективна економіка*. 2015. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4650> (дата звернення: 17.01.2022).
3. Гірняк В. В., Путківський Т. А. Управління ліквідністю банків за умов економічної нестабільності (на прикладі АТ «Ощадбанк»). *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Випуск 22. С.766-773. URL: <http://global-national.in.ua/archive/22-2018/144.pdf> (дата звернення: 17.01.2022).
4. Даньшанін Т. Р., Метлушко О. В. Управління ліквідністю та платоспроможністю комерційного банку в умовах фінансової кризи. *Прийзовський економічний вісник*. 2017. Випуск 5(05). С. 285-289. URL: http://rev.kpu.ua/journals/2017/5_05_uk/54.pdf (дата звернення: 17.01.2022).
5. Дзюблюк О., Рудан В. Управління ліквідністю банківської системи України: монографія. Тернопіль: Вектор, 2016. 290 с. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/12613/1/%D0%94%D0%B7%D1%8E%D0%B1%D0%BB%D1%8E%D0%BA_%D0%A0%D1%83%D0%B4%D0%B0%D0%BD.pdf (дата звернення: 17.01.2022).
6. Івасів І. Б. Ліквідність банку в умовах маркетингоорієнтованого менеджменту. *Фінанси України*. 2003. № 1. С. 109–116.
7. Кейнс Дж. М. Общая теория занятости, процента и денег ; пер. с англ. Петрозаводск: Петроком, 1993. 308 с.
8. Коваленко В. В. Управління ризиком ліквідності банків в умовах фінансової нестабільності. *Ефективна економіка*. 2020. № 7. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/7_2020/14.pdf (дата звернення: 17.01.2022).
9. Косарева І. П., Крамська Д. О. Ліквідність банку: сутність та вплив основних факторів на діяльність банків. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Випуск 29. С.99-103. URL: http://bses.in.ua/journals/2018/29_1_2018/22.pdf (дата звернення: 17.01.2022).
10. Литвинюк М. В., Демиденко В. І. Ліквідність банку та банківської системи як показник ефективності діяльності банку та її вплив на прибутковість комерційного банку. *Економіка та суспільство*. 2017. Випуск 10. С. 631-635. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/10_ukr/108.pdf (дата звернення: 17.01.2022).
11. Міщенко В. І., Сомик А. В. Ліквідність банківської системи України. Науково-аналітичні матеріали. К.: Національний банк України. Центр наукових досліджень 2008. 180 с.
12. Павленко О. П., Черношкур Я. Управління економічною категорією «ліквідність» та інструментарій її впливу на платоспроможність комерційних банків. *Інфраструктура ринку*. 2018. Випуск 21. С. 271-278. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/21_2018_ukr/47.pdf (дата звернення: 17.01.2022).
13. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Постанова правління НБУ № 368 від 28.08.2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text> (дата звернення: 17.01.2022).
14. Роуз П. С. Банковский менеджмент: уч. пособ. ; пер. с англ. М.: Дело Лтд., 1997. 768 с.
15. Фінансовий механізм управління ліквідністю банку: монографія / [І. М. Бурденко, Є. Є. Дмитрієв, Ю. С. Ребрик, Ю. С. Серпенінова] ; за заг. ред. Ю. С. Серпенінової. Суми: Університетська книга, 2011. 136 с.
16. Христофорова О. М., Мінасян М. Т. Ліквідність банківської системи та практичні аспекти її забезпечення в сучасних умовах України. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2019. Випуск 36. С. 109-114. URL: <http://ejournal.kspu.edu/index.php/ej/article/view/611> (дата звернення: 17.01.2022).
17. Шийко В. І. Оцінювання управління ліквідністю банківських установ. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 12. С. 68-74. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/12_2018/15.pdf (дата звернення: 17.01.2022).

References.

1. Arbuzov, S.G., Kolobov, Yu. V., Mishhenko, V. I. and Naumenkova, S. V. (2011), *Bankivska encyklopediya* [Banking encyclopedia], Centr naukovykh doslidzhen Nacionalnogo banku Ukrayiny: Znannya, Kyiv, Ukraine.
2. Bezvux, S. V. (2015), "Bank liquidity: essence and factors of influence", *Efektivna ekonomika*, vol. 12, Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4650> (accessed 17 January 2022).
3. Girnyak, V. V. and Putkivskyj, T. A. (2018), "Liquidity management of banks in conditions of economic instability (on the example of Oschadbank JSC)", *Globalni ta nacionalni problemy ekonomiky*, vol. 22, pp.766-773, Available at: <http://global-national.in.ua/archive/22-2018/144.pdf> (accessed 17 January 2022).
4. Danshanin, T. R. and Metlushko, O. V. (2017), "Liquidity and solvency management of a commercial bank in a financial crisis", *Pryazovskij ekonomichnyj visnyk*, vol. 5(05), pp. 285-289, Available at: http://rev.kpu.ua/journals/2017/5_05_uk/54.pdf (accessed 17 January 2022).

5. Dzyublyuk, O. and Rudan, V. (2016), *Upravlinnya likvidnistyu bankivskoyi systemy Ukrainy* [Liquidity management of the banking system of Ukraine], Vektor, Ternopil, Ukraine, Available at: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/12613/1/%D0%94%D0%B7%D1%8E%D0%B1%D0%BB%D1%8E%D0%BA_%D0%A0%D1%83%D0%B4%D0%B0%D0%BD.pdf (accessed 17 January 2022).
6. Ivasiv, I. B. (2003), "Bank liquidity in terms of marketing-oriented management", *Finansy Ukrainy*, vol. 1, pp. 109–116.
7. Kejns, Dzh. M. (1993), *Obshhaya teoriya zanyatosty, procenta ydeneg* [General Theory of Employment, Interest and Money], Petrokom, Petrozavodsk, Russia.
8. Kovalenko, V. V. (2020), "Liquidity risk management of banks in conditions of financial instability", *Efektivna ekonomika*, no. 7, Available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/7_2020/14.pdf (accessed 17 January 2022).
9. Kosaryeva, I. P. and Kramska, D. O. (2018), "Bank liquidity: the nature and impact of key factors on the activities of banks", *Prychornomorski ekonomichni studiyi*, vol. 29, pp.99-103, Available at: http://bses.in.ua/journals/2018/29_1_2018/22.pdf (accessed 17 January 2022).
10. Lytvyniuk, M. V. and Demydenko, V. I. (2017), "Liquidity of the bank and the banking system as an indicator of the efficiency of the bank and its impact on the profitability of a commercial bank", *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 10, pp. 631-635, Available at: https://economyandsociety.in.ua/journals/10_ukr/108.pdf (accessed 17 January 2022).
11. Mishchenko, V. I. and Somyk, A. V. (2008), *Likvidnist bankivskoyi systemy Ukrainy. Naukovo-analitychni materialy* [Liquidity of the banking system of Ukraine], Nacionalnyj bank Ukrainy. Centr naukovykh doslidzhen, Kyiv, Ukraine.
12. Pavlenko, O. P. and Chornoshkur, Ya. (2018), "Management of the economic category "liquidity" and tools for its impact on the solvency of commercial banks", *Infrastruktura rynku*, vol. 21, pp. 271-278, Available at: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/21_2018_ukr/47.pdf (accessed 17 January 2022).
13. National bank of Ukraine (2001), Resolution "On approval of the Instruction on the procedure for regulating the activities of banks in Ukraine", Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text> (accessed 17 January 2022).
14. Rouz, P. S. (1997), *Bankovskiy menedzhment* [Banking management], Delo Ltd, Moscow, Russia.
15. Burdenko, I. M. Dmytriiev, Ye. Ye. Rebryk, Yu. S. and Serpeninova, Yu. S. (2011), *Finansoviy mexanizm upravlinnya likvidnistyu banku* [Financial mechanism of bank liquidity management], Universytetska knyha, Sumy, Ukraine.
16. Xrystoforova, O. M. and Minasyan, M. T. (2019), "Liquidity of the banking system and practical aspects of its provision in modern conditions of Ukraine", *Naukovy visnyk Xersonskogo derzhavnogo universytetu*, vol. 36, pp. 109-114, Available at: <http://ejournal.kspu.edu/index.php/ej/article/view/611> (accessed 17 January 2022).
17. Shyjko, V. I. (2018), "Evaluation of liquidity management of banking institutions", vol. 12, pp. 68-74, Available at: http://www.investplan.com.ua/pdf/12_2018/15.pdf (accessed 17 January 2022).

Стаття надійшла до редакції 09.02.2022 р.